

РАННИЯТ ИВАН ПЕЙЧЕВ

Здравко Петров

Живял съм в малко градове, но все пак мога да твърдя, че всеки един от тях си има своя „душа“. Както всяка улица си има своя „душа“, непонятна за никой друг освен за нейните обитатели. Това се отнася и до старите къщи, които не са населени с духове, са населени със спомени. Градът! Не знам трябва ли да съжалявам, че съм се родил в това опушено и гръмко място. По тоя начин не познавам мириса на сено, звездоброя на летните вечери. И действително на мен ми е чужда поезията на Вергилиевите буколики. Трудно ми е било да опозная пъстротата на селските обреди и обичаи, нямал съм удоволствието да слушам разговора на стари хора на село, неизкушени от градската цивилизация. Затова разбирам Валери Петров и неговия непресъхващ копнеж по примитива, по „дивото зове“:

По Васильовден, помня, със същия този Захари
ни захлупи нощта сред огромния снежен Балкан;
куче лавна във мрака, познатата порта ударихме
и нахълтахме с бурята в стария Стъргелски хан.

Вътре — топло и димно, и шумно. Под лампата тъмна
хора черни и едри, със гугли и поглед суров,
прият гъсто вино и говорят, говорят до съмнало
за коне, за призовки, за вълци, за груба любов.

Малко или много всеки гражданин, отишел на село (в обкръжението на селската непосредственост и простодушие), се чувствава както княз Оленин сред казаците. Той неусетно се лекува от своите градски „болести“ и от своите книжни представи за света. И особено е щастлив, ако се сблъска с някой дядо Ерошка под ямурлук. Просто ти става мило, че тия хора не знаят терора на часовниковата стрелка, градската ни суетня, варят си млякото, слушат звънчето на козите и гледат с отвращение как внучката чете книжки. Но не искаме да влизаме в подробности, да подхващаме стария спор между природа и култура, на който са посветени хиляди и хиляди страници. А освен това и градът си има своите прелести, колкото и да е сила враждебна на селския примитив, на простодушието, на поезията на природата. Там има по-голяма пъстрота, афишите са ярки, витрините примамливи и съблазняващи окото. Селското дете, като дойде в града, гледа уплашено. Обратно, градското дете със своята интелигентност е по-ориентирано. Но психографията на градското мислене е по-капризна. Градското дете знае от малко имената на киноактьорите и киноактрисите, помни афишите, носи още в необремененото си съзнание филмите на Пола Негри и Грета Гарбо. Освен това книжарниците са изпълнени с пъстри приключенски книги. Във всяка книжарница се крият Педро от „Черната смърт“, мургавият Венету, който пуши лулата на мира.

Сънищата на малкото градско момче са обогатени със златотърсачи и пирати, с трапери и конквистадори. Филмите и книгите се смесват и заживяват в едно. Скоро героите на романите и комиксите оживяват на екрана. Нахлуват имената на Зигфрид, Зигомар, Зоро. Пламенното въображение на момчето вижда върху кората на всяко дърво червения знак на Зоро. . .

Мамещите светлини на големия град са много. Там са библиотеките, които дълго време заменят реалния живот. Там са верните и фанатичните служители на книгата, весталките, които поддържат огъня на провинциалната просвета.

Но и градът си има своята скука. През лятото градът има омагьосан вид, не можеш да видиш жива душа в него. Не се разхождат в него даже хайневските псета, които умоляват: „Господине, моля ритни ме. . .“ Хората и псетата скусаят, както в немските готически градове.

*

Имал съм щастието да живея в един град с Иван Пейчев и затова мога да разбера провинциалната „тишина“ в някои от ранните му стихове. Дълго време в нашия град беше съхранено нещо от спомените на старата турска крепост. Някои названия, като „Алдъз-табия“, напомнят за недалечното минало, за турски аскер и безправие. Тук е минал Ф. Каниц и е рисувал тая част на града, която има джамии и минарета, върху склона на хълма се виждат хора и козлета. Но от времето на Каниц много неща са се променили. . . И въпреки хода на времето и благоустройството много неща са останали, които напомнят Ориента. Не само Тумбул-джамия, малките живописни дюкянчета, тесните калдъръместа улички, малебито, байрямите. Ленивият и сладен Изток се чувства в самия въздух, в застоялостта на нещата, в това прословуто „яваш-яваш“. Всичко това не е могло да не даде отпечатък на града. След години, когато посетих Одрин и Цариград, когато видях Ориента в крупен мащаб, можах да си възстановя с нова яркост някои подробности от стария Шумен, които бях забравил. Спомних си несъществуващата сега покрита чаршия, Таш-маза, която съм виждал на платната на шуменските художници.

Иван Пейчев има едно стихотворение „Сантиментално“. От него направо вее романтиката на стария град. Настроението на „Сантиментално“ може да бъде свързано с един негов лиричен репортаж за родния град. Между тях има нещо много общо:

Тази нощ уморен аз се скитах по пустата улица,
във градината спрях и по навик на пейката седнах;
вееше вятър тих, стария жълт фенер караулеше
и не зная защо безпричинна тъга ме налегна.

Понеже съм виждал автора на това стихотворение на фона на провинциалния живот, не ми е трудно да разбера подбудите за написване на лиричното есе или репортаж „По улицата на нашата младост“. На мен ми е понятна болестта, наречена „по улиците на нашата младост“, която спохожда всеки поет на определена възраст, когато той изпитва носталгия по безвъзвратно изминалото. Всеки поет малко или много е болен от Прустовата „болест“, иска да спре безсмисления вървеж на времето, да го затвори в колбата на своите спомени. Един се връща с тъга по пустата есенна градина на Дюседорф, друг с въздишка си спомня първия учебен час, трети си спомня силуета на църквата в Комбре. Когато Ив. Пейчев се връща към миналото, той се превръща само в сърце:

„Има нещо и радостно, и тъжно в минутите на завръщането в родния край. Ние винаги се приближаваме с известно възбуждение към хората и нещата, с които ни свързват дните на нашата младост. Неизбежните промени, станали с нас и с другите, са същевременно и неизбежна преценка с присъщите за нея възторг и разочарование, одобрение или укор. Нашата памет пази непокътнати спомените за младежките мечти, мисли и дела и колкото повече времето ни отдалечава от тях, толкова по-ярко и по-близо те оживяват у нас и навярно техният чар и светлина са най-тежкото наказание за ония, които са изневерили на високия полет и светлия порив на младостта. Може би и затова и късният призивен сигнал на локомотива, и зеленият лъч на семафора, и смъртното зарево над града, а и дори и ниският тежък хоризонт, едва осветен от студения светлина на зимната утрин, те хвърлят в някаква необяснима тревога, събуждат у тебе откъслечни мисли и картини, карат те да преживееш отново — в късото разстояние между последната стрелка и перона — носталгията по родния край и нетърпението на цялото пътуване.

Всяка крачка, всеки звук в клоните на дърветата, всяка дума, прозвучала в утринната тишина, всеки шум, пропуснат от плътните завеси на стаите, всичко това е толкова познато, толкова близко, че се спираш машинално до малкия двор, обграден с висока тараба, и със съвсем тихо подсвирквае подаваш сигнал на някогашната босонога команда.

А после тръгваш по улиците на младостта. . .

Уви! Не само за Иван Пейчев, но и за всички ни няма я „босоногата команда“, Том Сойер, Хък Фин, луничавата съдийска дъщеря Бети Тачер. Безвъзвратно са отлитнали „томсойеровските години“. Сега всичко е обвито с чара на безвъзвратно отлитналите години, с детските си лудории, умрели котки, потайни къщи.

Иван Пейчев отмина по-нататък със свитото сърце на поет. И в своята въздишка по миналото не пропуска да отбележи аптеката на Биджерано, отворения прозорец след дъжд и пианото, което говори за духовни интереси и провинциален комфорт, за запознаване на босоногата команда с Шопен, Лист, Шуман от оградата. . .

Сега софийските деца не знаят какво е къща с дворове. А тогава ние бяхме потънали в леса на много дворове, с неприветливи градини, изпълнени с флегматични костенурки и стари къщи. Всеки от нас поне знаеше една „къща при последния фенер“, загадъчна, примамлива. Тя не беше населена с Айнщайнови призраци, влюбени в загадъчното целомъдрие на формулите, а с най-обикновени, простосмъртни хора. Но от някои къщи се страхувахме. В една от тях живееше религиозна жена, неомъжена. Стаята ѝ бе покрита с картини и икони. Тя беше прибрала при себе си един бездомен художник, някакъв доморасъл Модилияни, „прокълнат художник“.

Тук искам да разкажа нещо за несъществуващите вече иванпейчевски улици, а може би за изчезналия облик на един вече несъществуващ град. Тоя несъществуващ вече град носи скъпото прозвище „роден“. Някога Стилиян Чилингиров го нарече „град на мъртъвци“. И действително за нас той има много „скъпи гробове“. Той е скъпо гробище на миналото, хладен мавзолей на възрожденската ни слава. Минеш ли по калдъръместите улици, не можеш да не си спомниш за тоя вечен юноша, който се хвърли в разярената Янтра, не можеш да не си спомниш и писателя с расото, който затвори Владо в една хижа и я запали в жестоките кърджалийски времена, музикалните традиции на тоя град ще ти спомнят как е държал лъка на цигулката младият Боян Пенев. . .

Но как странно е устроено човешкото сърце! То обича често да се връща по пътеките на изминатото, познава магнетизма на старото. И аз като автора

на „Сантиментално“ не без скръб напуснах улицата на моето детство и младост. Помня я и досега тая вечно прашна улица, през която всяка есен преминаваха фойтони на път за панаира. Напушането на тая улица ме лиши от старите ѝ къщи, населени със спомени и злокобни кукумявки. Сега на мястото на старите къщи виждам нови сгради, но те нямат същото „спиритуалистично“ очарование. Колко бяха по-интересни къщите с прашните чемшири, с градините, където имаше бели люлки, където се люлееха млади госпожици, носени от своя боваризъм.

До нас имаше къщи с биографии, а не архитектурни безсмислици и безвкусици. Имаше много къщи, които не бяха забележителни с външността си и живописните си аспекти, а със своите обитатели. Там живееха хора заможни, които гледаха на света през погледа на манифактурата. Злъчният Шопенхауер нарича подобни хора „фабричен продукт на природата“, но тия хора бяха интересни по своему, въпреки еснафските си интереси. Понеже не мога да разкажа живота на всички къщи, не мога да разкрия тайната пружина на вътрешния им живот, даже да бих имал вълшебната власт на Куция Дявол на френския писател Льо Саж, желая по-скоро да създам един събирателен образ на старата къща.

Старата къща, както всичко на тоя свят, си има „душа“ — странна и неповторима. Майка ми знаеше „душите“ на много такива къщи и биографиите на обитателите им. Жалко, че тя не знаеше да пише, иначе би се получило нещо живописно, почти „бокачиевско“, някакъв нов плутовски роман, в който има поезия и житейски мерзости, величави характери и жалки личности. В нашия таван досега стои периската между две приятелки. Но тя стои неизползувана, мъртва и бздиханна, ще стои до тоя момент, когато се събуди за живот. Ние малко използваме писмата и дневниците — тия неми свидетели на миналия живот. По тоя въпрос ето какво пише един наш критик: „... Всички велики писатели на последните два-три века са оставяли по няколко тома лична кореспонденция, ценна не само като голям материал за историята на времето, но и като истинско изкуство — великолепна артистична сплав между приятелската, интимна беседа и публичната литература. Че писането на писма е изкуство, го доказва историята на човешката култура, владеели са го Плиний Млади и Сенека, образованият и изтънчен XVIII век на Франция, всички културни и изискани общества. Колко пуста и ненаселена биха ни изглеждали цели епохи на историята без тия свидетелства на очевидци и участници в нея! Само по писмата на една фамилия Гершензон се възстанови вече умрялата, несъществуваща грибодовска Москва...“

Всяко писмо крие неповторимо дихание, както предсмъртното дихание на туберкулозната девича на М. Гершензон от неговата книга „Грибодовска Москва“. И най-непретенциозните писма крият богатства, както всеки неподправен разказ или спомен на очевидец. Но малко използваме това богатство! Колко малко имаме биографии на отделни родове или къщи. А всяка къща е една малка вселена. До нас имаше такава миниатюрна „вселена“. Тя се състоеше от съпруг и съпруга и две дъщери. Съпругата някога била сантиментална госпожица, четяла модерна литература, опивала се от демонизма на старите романи и веднъж посегнала на живота си. Случаят възбудил инертността на града. След това всичко тръгнало както в романите, намерили ѝ съпруг суров, строг офицер. Пак имаме традиционното сблъскване между мечтата и действителността. Пак XIX век!

В тоя град Иван Пейчев беше редовен посетител на библиотеката. Често можеше да го видите понеделник и четвъртък нарамил купчина книги да се прибира у дома си. Затова, когато се връща към спомените си, разбира се, не може да не даде дължимото на стария културен деец Стефан Станчев, на когото е нарисувал портрета пестеливо и задушевно:

„ . . През времето, когато нашият град замръкваше в неизвестността на обските и блокадите и осъществяваше със страшните вести „арестуван“, „осъден“, „разстрелян“, в картотеката на бай Стефан Станчев Маркс остана на буквата „М“, а Енгелс на буквата „Е“. И ако някой рошав, с окъсели ръкави на куртката гимназист му подаваше листче с номера на забранени книги, той, без дума да му каже, даваше исканото и само погледът му, изморен от безсъние и мъка по затворения син, говореше човешки и топло: „Внимавай!“ . . .“

Задушната политическа обстановка, катадневният ритъм на живота, разширеният умствен кръгозор от прочетеното постепено изпълват младия поет с нихилизъм и злъч към съществуващото. Той пише стихове, които не печата. Те са изпълнени или с революционно съдържание, или с нихилистични настроения и размисли към еснафския живот. В стихотворението си „Послание“ той дава една твърде точна картина на живота, показва неговия безсмислен кръговрат и в дребнавостта на еснафското съществуване. В него се обаждат гласовете на „моего бохемство“ и „пияният кораб“, стават му посетители през късните нощи обществото на „прокълнатите“. Нощите на Латинския квартал и Монмартър се пренасят в неговата стаичка. Подобно нещо се случва и с неговите събратя от София, но за едни от тях това е младежки грях, а за други съдба. Иван Пейчев има нещо много общо с Вутимски, но вече на един провинциален фон, където всеки истински артист е „чудак“. За разлика от Вутимски обаче Иван Пейчев носи в себе си сарказъм и злъч срещу еснафите. Той е надъхан с омраза срещу вечното филистерство в живота. У него живее инстинктът на подражаннето, пред него е прецедентът на великата парижка бохема. Ще го видите да прегръща фенер и среднощ да разговаря с него, да си служи в обикновените си речи с блестящи афоризми, гонещи уайлдовски блясък, да хвърля остроумието си върху нещастни глави:

Със сребърния дъжд завинаги
във далнината отшумял,
живота, в сънища изминат,
остава скука и печал.

Днес, плюл на всякакво приличие,
ругая с глас, че не можах
един единствен път „обичам те“
поне на сън да промълвя.

Сега във страх и повторения
света без лирика скърби,
сърцата висят по антените
душите — в мръсния бензин.

И нищо ново в настоящет
и нищо старо в древността.
Пияния обича чашката,
глупецът своята жена. . .

И все пак на фона на провинциалното тъпоумие се очертава леко тънката артистична фигура на Иван Пейчев като някакво екзотично цвете, странно и отровно, което плаши еснафите. А и самият Иван Пейчев живее като артист, няма определена професия, траен поминък. Явява се ту на някоя артистична

трупа, явява се по изложбите на провинциалните художници, където прави вещи забележки. А след това потъва в неизвестността на софийски бохемски нощи. . . Но във всичко личи, че той е артист до върха на ноктите. А край него витае атмосферата на поколението му, често над него наднича печалната сянка на Вутимски. Обаче да рецитира ранния Богомил Райнов, който му импонира със своята широка култура, с колекцията на импресионистите, с дрезгавия си глас, с безпардонността си.

Имаме чувството, че хората на това поколение са родени уморени. В известен смисъл те са заченати в период на криза. И от тая криза ги извади Девети септември. Но те имат две лица, без да са двулични. С едното гледат на революциите, а с другото на артистичната бохема, сърцето ги тегли към Париж „на прокълнатите“. Не знам защо, но винаги ми са по-привлекателни поетите, които са сътворени от материята на спомените или на страданието. Ето портретът на един „стар божествен пианица“, нарисуван от един негов поетичен събрат. Името на тоя окаян пианица и похабен от алкохол и пороци поет е Пол Верлен. Ето как го рисува Ф. Грег: „...Да, славата на един Верлен е голям урок за скромност, отправен към земните власти! Те имат всичко, но нямат онова, което е във всичко и което имаше този гениален скитник: надеждата да живее след смъртта си в паметта на хората и безкрайната радост да бъде това, което е. В това време на прекален материализъм, в тази епоха, когато — върнати от регреса твърде назад в миналото — ние говорим само за топливо, жито и говеда, добре е да се констатира, че човек може да бъде велик, макар и да е зле облечен, може да бъде щастлив дори и ако му е студено.

Може би нашата цивилизация ще обърне гръб на истината, може би щастието на хората ще изисква по-малко механика, а повече доброта, по-малко наука, а повече любов. Във всеки случай „добрият бедняк“ с „дрехи, леки като мъгла“ ни напомня, че над материята, над духа дори царува сърцето — сърцето, което дори да е невежествено, може всичко да открие. Така Верлен достига Паскал и поезията става философия, която не се изучава. Това се случва, когато тя е висша и човешка.“

Всичко това, казано за „Князът на поетите“, важи за всеки закъснял, „прокълнат“ поет. Това важи за Вутимски, за Иван Пейчев, дръзнали да бъдат това, което са, да стоят далеч от развихрения материализъм на времето, да вярват повече на мечтите си. Някои от тях умряха твърде рано, далеч от изгрева на революцията, други на самия й праг, а трети бяха щастливи да я носят в най-хубавите си години. Те очакват да се появи суровата сянка на революцията, която ще дойде да омете останките на стария порядък или, както казваше един философ, „революцията е отмъщение към стария ред“. Ако това е така, те не са дребнави отмъстителни на миналото.

В сърцето на всеки артист живее Париж, нещо несъзнателно го влече към „столицата на артистите“. И странно, Иван Пейчев може да ти говори дълго време за тоя град, макар че не е ходил в Париж. И тук си спомняме за една салонна импровизация на Уайлд (съхранена от паметта на А. Жид), в която се разказва за оня рибар, който разправя чудни приказки за това, което е видял сутрин в морето. А в действителност нищо не е видял освен празната си мрежа. Но веднъж като видял действително сирена, той нищо не е могъл да разкаже на очарованите си слушатели. Тоя път мрежата на неговата фантазия е била празна. Аз съм повече от сигурен, че ако Иван Пейчев за тоя град, защото вдъхновената лъжа би се изпарила. Неговото стихотворение „Париж“ е изпълнено с един подсъзнателен романтичен копнеж по тоя град или по-точно това е повод да се разкрият революционните настроения на поета

по това време. Тоя Париж, който той ни описва, не съществува в действителност, той е сътворен от екзалтираното въображение на поета.

По всичко личи, поетът дълго време е живял с тоя знаменит град, познава неговата история, романтично минало, носи в себе си неговата атмосфера. Но образа, който създава на Париж, не е близък на духа на великата бохема, няма нищо общо със старомодното изящество на Монмартър. Това е един Париж, сътворен от екзалтирано революционно въображение, това е Париж на санкюлотите, на предградиято Сан Антоан. В неговата прослава на революционния Париж диша романтичното вдъхновение на Смирненски. Иван Пейчев като всеки романтик може да живее с неувяхващото минало на градовете. За Париж е писано много, има великолепни страници, посветени на тоя град, даже в българската поезия е писано твърде много. Тук всичко не можем да споменем в хронологически ред и едва ли е необходимо. Към тая знаменита столица някога пристъпи с трепет един серафим на българския живот като Николай Лилиев. Ангелът на Далчев някога очерни снежно белите си крила в неговите опушени квартали и тъмни бордеи. За Париж Иван Пейчев написа едно от най-вдъхновените си стихотворения:

Когато тъмен мрак прибули
на Сена сънните води
и над готическите кули
небето звезден лик стаи.
Париж изтръпнал засява.
от мъртви светлини обяня.
и в скръбна гама прозвучават
камбаните на Нотър Дам.

Иван Пейчев се наслаждава като романтик от светлините на далечния Париж. Във всеки провинциален романтик малко или много живее чупливото сърце на госпожицата от „Бал Господен“ на Вертински.

Обикновено всеки романтик получава своите реализирани мечти във вид на погребално облекло на провинциалната руска боваристка, на която никога няма да се удаде да види „светещите зали на Версайл или да танцува менует с мъртви херцози“. В не едно съзнание е съществувал тоя миражен Париж с каласките си, отправени към Булонския лес, с дамите си с високи прически и изящни чадърчета.

*

В изящните любовни стихове на Ив. Пейчев не присъства големият град със своите булеварди, кабарета, неоновы светлини и ярки реклами. При него се чувствуват повече срамежливите отблясъци на провинциалния живот и тишина. У Вутимски има нещо, което напомня Тулуз-Лотрековия вкус към порочните заведения, към техните отровни изпарения. Иван Пейчев вижда кръчмата през погледа на романтик, нему се изплъзва нейния брутален бит.

В стъклата звезден прах тежи
и сякаш кръчмата е замък.
А ний усмихнати мълчим
и знаем всичко е измама.

Не ме поглеждай с укор строг,
нима не бях досадно тъжен,
нима ще се обиди Бог,
ако сърцето си излъжем.

Аз днес съм принц, а може би Гаврош
презрял и себе си, и теб дори — любима —
Животът — уличен скандал, върти латерната си стара
във сън и горест и печал, до своя скучен край — гробаря.

За туй без болка и тъга,
аз плюя в календара прашен
и миналите дни броя,
в звъна на счупените чаши.

Тук имаме един преобразен любовник, ту в средновековния костюм на поет и уличен авантюрист от типа на Ф. Вийон, ту най-обикновен банален любовник, който изрича още по-баналните сентенции за живота и неговото безсмислие.

Иван Пейчев като всеки лирик обича самотните ален. Те са любимото му място от градския пейзаж. Някои от неговите стихове издават разнежеността на парка, след като се е пролял изобилен дъжд.

*

В поезията на Ив. Пейчев често ще срещнете думите „бледен“ или „тъжен“. Обикновено романтичните любовници притежават романтична бледина, която ги прави по-загадъчни и привлекателни в очите на жените. В поезията на тоя нежен лирик има една разнеженост на боите и полутоновете, той често употребява думата „зрач“. Не знаем как се е създал за тоя наш поет един нелеп слух, че е „декадент“, когато той в действителност е един закъснял романтик. Но без школа и съзнателно направление, просто чел е много поезия и по него е полепнал сребристият прах на много лунни вечери и очарователни залези. По начало той е лирична натура с романтичен уклон — до каквото се докосне, вижда красиви отблясъци. Когато погледне даже в локвата, той вижда сини залези. Такъв поет никога не може да се възхити от разпадането на един обществен идеал, „деструктивното“ не може да го вдъхнови, той ще предпочете патоса пред ироничните гримаси. Може би това го прави смешно зазидан в едно време, старомодно изящен, някакъв Пиеро, в жестоко окапала есенна градина, но това е Иван Пейчев. Той е поет на първите дни на революциите.

У Иван Пейчев няма открития, той си е един и същ и в това се състои неговото очарование. Няма нищо по-смешно, когато той се помъчи да прилича на другите, тогава се загубват меките, зрачни полусенки на иванпейчевския глас. При него е характерна една повтаряемост, една лирична монотонност. След като възпя първите дни на нашата деветосептемврийска революция, суровото изпитание на Отечествената война, след като видя белите скели на димитровградското строителство, той остана почти без теми. В последните години той потъна в „морето“, Ив. Пейчев надживя своето артистично бохемство, той вече не „епатира“ провинцията както по-рано, в родния му град вече му се уреждат тържества. И може би той ще изживее същото огорчение, което изживява всеки типичен романтик, а именно когато му се осъществят мечтите. И в това се състои мъдрото отмъщение на живота. Той надживя крехката възраст на Вутимски, чиято сянка дълго витаеше над него, той прескочи и фаталната възраст на революционерите, оная възраст, на която умря санкилотът Исус, възраст, на която умря неговият приятел „Кольо Вапцаря“. И все пак не всичко умира в живота, особено красивото.

Сега Иван Пейчев има собствен дом, за него задухаха топлите априлски ветрове, за него бохемството е един овехтял боен флаг, някакъв благороден герб на младостта. Но макар че много неща са се изменили у Иван Пейчев, кра-

сивите жестове у него са останали. В неговата къща има едно легло, където той приютава гости. Той казва — „аз съм бил много пъти без дом и покрив, спал съм по чужди квартири, по стълби, затова искам това легло да приютава поетични събрата“. Всичко това твърде много ни напомня за приказката на Али-бей на Фенелон, за она блестящ владетел, който криел в една стая на приказния си дворец овчарската си гега и дреха, за да му напомня за младостта и величието на скромността.

Често пъти у Иван Пейчев съм виждал младия поет Христо Фотев. Той твърде му подхожда като натюрел, в неговите стихове също така има нещо изящно. Той сякаш взе пръстена в дланта си, който някога Иван Пейчев изпусна в морето. Нещо от чара на Иван Пейчев се предаде на младия поет. Поетичната справедливост е възстановена. Можем да бъдем спокойни, принце на сините здрачове.